

اولویت بندی عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش همگانی و قهرمانی کشور

عباس شعبانی^۱

فرزاد خواجه^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۸/۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۲/۳

هدف از انجام این پژوهش، بررسی عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش همگانی و قهرمانی کشوری می باشد. روش پژوهش این تحقیق، توصیفی-پیمایشی است و از نظر هدف، در زمره تحقیقات کاربردی به شمار می آید. جامعه آماری این پژوهش شامل مدیران وزارت ورزش و جوانان کشور، مدیران و متخصصان فدراسیون ورزش های همگانی و دبیران فدراسیون های ورزشی کشور بود. در این پژوهش نمونه برابر جامعه تحقیق و به صورت تمام شمار تعیین گردید. از تعداد ۱۶۱ پرسشنامه توزیع شده در بین جامعه آماری، ۱۳۷ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار اندازه گیری این پژوهش شامل ۲ پرسشنامه محقق ساخته در مورد ورزش همگانی و ورزش قهرمانی بود. برای تعیین روایی این پرسشنامه از نظرات اساتید و متخصصان استفاده شد و پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۰/۹۱ گزارش گردید. در نهایت برای تجزیه و تحلیل یافته ها، از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون فریدمن و کروسکال والیس) استفاده شد. بر اساس یافته های این پژوهش، سلامت جامعه، رسانه ها، فضاها، فضاهای طبیعی، کم هزینه بودن، توسعه هیئت های ورزش همگانی، اینترنت، دانش آموختگان رشته تربیت بدنی، تعالیم دینی و تاکید بر رایگان بودن ورزش به ترتیب از مهم ترین عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش همگانی کشور می باشند. همچنین، نتایج در بخش عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش قهرمانی کشور ۹ شاخص اثرگذار زیر را به ترتیب اهمیت مشخص نمود: تسهیلات و تجهیزات، رقابت ها، تحقیقات علمی و رسانه ها، استعدادیابی، امور مربوط به ورزشکار، ورزش همگانی، حمایت مالی، امور مربوط به مربی و ساختار ورزش.

واژگان کلیدی: اثرگذار، توسعه، ورزش همگانی و ورزش قهرمانی

Email: Shabani1362@yahoo.com

^۱ استادیار، مدیریت ورزشی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناس ارشد، مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

مقدمه

امروزه، ورزش قدرت قابل ملاحظه ای کسب کرده است. ورزش فقط یک سرگرمی نیست، بلکه اهمیت اجتماعی سیاسی اقتصادی زیادی برای شرکت کنندگان دارد (ویلیامز^۱، ۲۰۰۸). ورزش همگانی و اوقات فراغت را می توان نوعی حق، مزیت و تجربه تندرستی در نظر گرفت. اگر مردم فرصت و جایگاهی برای بازی نداشته باشند و یا دولت ها، فضاهایی برای تفریح عمومی مهیا نسازند، دنیا به مکان افسرده کننده ای تبدیل خواهد شد. ورزش همگانی، عنصر اساسی تجربه انسانی است و فعال بودن در اوقات فراغت نقش مهمی در ظرفیت سلامتی جامعه دارد. بر این اساس دولت ها، سازمان های غیردولتی و نهادهای بخش خصوصی باید در روند برنامه ریزی، نظارت و پیشرفت تجارب اوقات فراغت، تفریح و بازی های فعال همچون بازدارنده های بیماری و امراض مرتبط سرمایه گذاری کنند (کاسینگ^۲، ۲۰۱۴). ورزش همگانی T جنبش جهانی همگانی کردن ورزش های تفریحی است. امروزه همگانی کردن ورزش های تفریحی به یکی از وظایف دولت ها تبدیل شده است. نتایج پژوهش ها نشان می دهد که دولت ها باید گسترش ورزش همگانی را سرلوحه برنامه های دراز مدت خود قرار دهند؛ در غیر این صورت باید در انتظار آمارهای نگران کننده بیماری ها، غیبت از کار در اثر بیماری های ناشی از کم تحرکی، افزایش مرگ و میر و کاهش سطح بهداشت عمومی باشند (هولزیه^۳، ۲۰۱۱). آمار نامه سلامت و بیماری در ایران (۱۳۸۵) نشان می دهد که ۴۱/۲۵ درصد علل مرگ و میر در ایران مربوط به پنج بیماری است که دست کم سه دسته از این بیماری ها در اثر کم تحرکی حادث می شود. یکی دیگر از این عوامل اثر بخش در توسعه ورزش همگانی، نقشی است که رسانه ها در آن ایفا می کنند. زندگی در دنیای امروز ابتکار عمل سریع را از انسان گرفته و او را دچار فقر حرکتی کرده و این فقر حرکتی مشکلات عدیده جسمی، روانی و اجتماعی را برای وی پدید آورده است. ورزش به عنوان راه حل راهبردی و ورزش همگانی به عنوان وسیله ای ارزان قیمت و فرح بخش می تواند این مشکل را به نحو مطلوبی حل کند (ممتاز بخش، ۱۳۸۶). با توجه به تعاریف مختلفی که در مورد ورزش همگانی و تفریحی وجود دارد، مجموعه ای از مشخصه ها برای آن قابل استنباط است؛ مشخصه هایی مانند مشارکت گسترده و گروهی بودن، آزادانه و انتخابی بودن، کم هزینه بودن، کم اهمیت بودن رقابت و برد و باخت، محدود نبودن به سن، جنس، نژاد، زمان و مکان و تفریحی، با

1. Williams

2. Kassing

3. Holzweher

نشاط و شاد بودن همگی توصیف کننده خصوصیت های مختلف ورزش همگانی هستند (غفوری، ۱۳۸۶). لینا^۱ و همکاران (۲۰۱۶) بیان نموده اند که خدمات برابر ورزش همگانی، یک اصطلاح عمومی از همه انواع فعالیت های بدنی و خدماتی است که رضایت عمومی افراد را برای اجرای ورزش های همگانی ایجاد می نماید، نیاز های مردم را در همه جنبه ها رعایت می کند، مبنای آن مردم- محور است، همه شهروندان از فرصت های خدمات برابر ورزش همگانی برخوردارند و در آن سهیم می باشند و دولت با منابع مالی خود افراد را در این زمینه حمایت می کند. نتایج یافته های ایگیر^۲ (۲۰۱۵) در مورد ورزش همگانی نشان می داد سطح اعتماد به نفس و آزادی در برنامه های اوقات فراغت دانشجویان با رضایت زندگی آنها همبستگی معنادار و مثبتی داشته است؛ بدین معنی که آزادی در انجام فعالیت های اوقات فراغت و ورزش های همگانی موجب رضایت از زندگی می گردد. تهذیبی (۱۳۹۴) در پژوهشی پیرامون ورزش همگانی استان خوزستان دریافت که اگر فعالیت های فرهنگی و تفریحی در زمان اوقات فراغت به روش صحیح و با رعایت مصالح جامعه توأم باشند، دارای کارکردهای اجتماعی و فرهنگی مفیدی خواهد بود. تامسون^۳ و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی بیان داشته اند بیش از نیمی از دانشجویان نمونه پژوهش، در فعالیت های ورزش همگانی شرکت می نمایند و این بیش از مشارکت در ورزش قهرمانی می باشد. همچنین، کالوی^۴ و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیقی پیرامون طبقه اجتماعی بیان داشتند دانش آموزانی که در خانواده های مفرح زندگی می کنند، تمایل کمتری به شرکت در فعالیت های بدنی و ورزش همگانی دارند.

در مدل سلسله مراتبی ورزش، بعد از گذر از ورزش آموزشی و همگانی، ورزش قهرمانی در راس هرم وجود دارد که در این سطح از ورزش میزان مشارکت افراد در فعالیت بدنی کاسته و به تماشاگری افزوده می شود. سوابق نشان می دهد محبوب ترین شکل ورزش در جوامع، ورزش قهرمانی می باشد که در سطح سوم مدل مول و همکاران قرار گرفته است. در این سطح از ورزش که با تاکید بر رقابت، پیروزی و حس اتحاد بین افراد از طریق مشارکت و تماشاگری می باشد، جذابیت فراوانی وجود دارد (مول^۵، ۲۰۰۶). یکی از مؤلفه های ورزش، ورزش قهرمانی است که عبارت است از بازی ها و ورزش های رقابتی و سازمان یافته که افراد ماهر در

---

1 .Lina, et al
2 .Agyar
3 . Thomson
4 . Cawley
5 . Mull

آن شرکت می کنند و برای رسیدن به اهداف و کسب نتیجه و رتبه بهتر انجام می شود (غفوری، ۱۳۸۲). در ابتدای هزاره سوم، جهان ورزش دوران جدید و تازه ای را تجربه می نماید. ورزش امروزی تبدیل به یک فستیوال جهانی گردیده است. بسیاری دوران آماتور را پایان یافته تلقی می کنند (حسن زاده، ۱۳۸۴). از شواهد موجود چنین بر می آید که به طور کلی دولت ها خواسته یا ناخواسته به دنبال گسترش ورزش قهرمانی هستند و یکی از دلایل توجه آنها، درآمد مالی آن است. صرف نظر از محیط درونی یک کشور و نظام آن، جاذبه های ورزش قهرمانی، بازاریابی و جذب تماشاچیان باعث می شود که این ورزش مورد توجه بیشتر سازمان ها و ارگان های مختلف دولتی قرار گیرد (گرگینو^۱، ۲۰۰۱). در منابع مختلف برای توسعه ورزش هرمی در نظر گرفته شده است که ورزش همگانی در پایه آن و ورزش قهرمانی در راس آن قرار دارد (شیبوری^۲ و همکاران، ۲۰۱۰). هدف در هرم ورزش، افزایش تعداد شرکت کنندگان در هر سطح می باشد تا پتانسیل ورزش قهرمانی افزایش یابد (استرادیو^۳ و همکاران، ۲۰۱۲). اگر چه یک مدل جامع برای ورزش قهرمانی وجود ندارد، ولی عوامل زیادی شناسایی گردیده که در توسعه ورزش و کسب موفقیت در سطوح جهانی تاثیر به سزایی دارند. موفقیت در ورزش، معیارهای اندازه گیری متفاوتی دارد. برای یک کشور ممکن است شرکت کردن ورزشکارانش در مسابقه المپیک یک موفقیت باشد، ولی برای یک کشور دیگر کسب مدال در المپیک یک موفقیت محسوب می باشد (استوتلار^۴، ۲۰۰۶). در متون و ادبیات مربوط به ورزشکاران و ورزش قهرمانی عوامل مختلفی برای کسب موفقیت بیان شده که هر یک به نوعی اهمیت دارند و در دامنه گسترده ای قرار می گیرند. عوامل زیادی در تحقیقات پیشین وجود دارد که توسعه ورزش قهرمانی را منوط به پیشرفت در آن حوزه ها می دانند.

توسعه ورزش همگانی زمینه را برای رشد ورزش قهرمانی فراهم می کند و بر اساس مدل های توسعه ورزش، لازم است ورزش همگانی پیش از ورزش قهرمانی توسعه یابد. در واقع، ورزش همگانی و قهرمانی با هم درآمیخته اند و ارتباط دوسویه و تنگاتنگ حوزه ورزش همگانی و قهرمانی، این دو حیطة را مکمل و توسعه دهنده یکدیگر قرار داده است. ورزش همگانی می تواند استعدادهای برتر را به سمت ورزش قهرمانی سوق دهد و از طرفی تماشای ورزش قهرمانی و ایجاد جذابیت های آن می تواند جامعه را به سمت ورزش همگانی

-
- 1 . Girginov
  - 2 . Shilbury
  - 3 . Sotiriadou
  - 4 . Stotlare

تشویق نماید. بر این اساس و با توجه به اهمیت ذکر شده در هر دو بعد ورزش همگانی و قهرمانی و همچنین ارتباط دو سویه آنها با یکدیگر و تاثیری که ورزش همگانی در سطح جامعه بر بخش سلامت جسمانی و روانی دارد و اهمیت توسعه ورزش قهرمانی که می تواند منجر به کسب رتبه های بین المللی و اعتبار در سطح جهان شود، این پژوهش در پی یافتن عوامل اثر گذار و بررسی متغیر های موثر بر ورزش همگانی و قهرمانی کشور است.

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر، از نوع توصیفی- پیمایشی و از نظر هدف، در زمره تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری تحقیق را تمامی مدیران وزارت ورزش و جوانان کشور (مدیران ستادی و مدیران عملیاتی)، مدیران و متخصصان فدراسیون ورزش های همگانی و دبیران فدراسیون های ورزشی کشور، تشکیل می دادند. در این پژوهش، نمونه برابر جامعه تحقیق و به صورت تمام شمار تعیین گردید. از ۱۶۱ پرسشنامه توزیع شده در بین جامعه آماری، ۱۳۷ پرسشنامه قابل بررسی برگشت داده شد. ابزار اندازه گیری این تحقیق شامل دو پرسشنامه ورزش همگانی و ورزش قهرمانی بود که به کمک مبانی و پیشینه کتابخانه ای، به صورت محقق ساخته به وجود آمد. پرسشنامه ها به صورت مقطعی بین جامعه آماری توزیع شد. برای تعیین روایی این پرسشنامه از نظرات اساتید و متخصصان استفاده گردید که پس از اعمال نظر متخصصان، به اصلاح موارد مورد اشاره پرداخته شد. همچنین تعداد ۱۸ پرسشنامه به شکل مقدماتی و پایلوت در جامعه آماری توزیع و پس از جمع آوری، پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ $0/91$ گزارش شد- که نشان دهنده قابلیت و اعتماد مناسب ابزار اندازه گیری تحقیق است. در نهایت برای تجزیه و تحلیل یافته ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش نخست، تجزیه و تحلیل توصیفی یافته ها به صورت جداول توزیع فراوانی ارائه گردید. در بخش آمار استنباطی، از آزمون فریدمن برای رتبه بندی کردن و تعیین میزان اهمیت شاخص ها و عوامل اثر گذار بر توسعه ورزش همگانی و قهرمانی و از آزمون کروسکال والیس جهت مقایسه بین گروه ها استفاده گردید. لازم به توضیح است که کلیه عملیات تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶، صورت پذیرفت.

یافته های پژوهش

یافته های توصیفی پژوهش نشان داد که ۶۷ درصد نمونه های پژوهش را مردان و ۳۳ درصد را زنان تشکیل می دهند. ۵۹ درصد نمونه ها دارای مدرک کارشناسی یا پایین تر، ۲۸ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۱۳ درصد دارای مدرک دکترا می باشند. همچنین، میانگین سابقه مدیران مورد پژوهش ۱۲ سال خدمت می باشد. نتایج دیگر یافته ها در جداول زیر ارائه گردیده است.

جدول ۱: نتایج آزمون فریدمن جهت تعیین معناداری عوامل اثر گذار بر ورزش همگانی

شاخص های آماری	مقادیر محاسبه شده
تعداد	۱۱۷
مقدار خی دو	۴۳/۹۵۵
درجه آزادی	۹
سطح معنی داری	۰/۰۰۱

در جدول ۱، نتایج آزمون فریدمن جهت تعیین معناداری عوامل اثر گذار بر ورزش همگانی ملاحظه می گردد که با توجه به معنا دار بودن آزمون نشان می دهد این عوامل در ورزش همگانی از هم متفاوت و دارای اولویت های مختلف می باشند (این رتبه بندی در جدول ۲ مشخص گردیده است).

جدول ۲: نتایج آزمون فریدمن جهت تعیین مهمترین عوامل اثر گذار بر ورزش همگانی و میزان اهمیت آنها

ردیف	شاخص ها و عوامل اثر گذار	میانگین رتبه ها (آزمون فریدمن)
۱.	تاکید نقش ورزش در سلامت جامعه	۷/۶۸
۲.	تاثیر رسانه ها در توسعه ورزش همگانی	۷/۵۰
۳.	وجود فضاهای طبیعی و پایگاه های ورزش صبحگاهی در کشور	۷/۱۸
۴.	کم هزینه بودن ورزش همگانی در مقایسه با سایر ورزش ها	۷/۱۴
۵.	هیئت های ورزش همگانی فعال در ایران	۶/۹۳
۶.	وجود رسانه های بین المللی و اینترنت برای اطلاع رسانی	۶/۹۱
۷.	افزایش شمار دانش آموختگان رشته تربیت بدنی در کشور	۶/۷۶
۸.	تاکید تعالیم دینی بر ورزش	۶/۲۸
۹.	تاکید مسئولان عالی کشور و مراجع مذهبی بر توسعه ورزش	۵/۹۲

	همگانی	
۵/۶۱	تاکید بر رایگان بودن ورزش همگانی در قانون اساسی	۱۰.

همانطور که در جدول ۲ ملاحظه می گردد، تاکید بر سلامتی از طریق ورزش، اثر رسانه ها بر توسعه ورزش و وجود فضاهای طبیعی و پایگاه های ورزش صبحگاهی در کشور از مهمترین عوامل اثر گذار بر ورزش همگانی از دید پاسخ دهندگان معرفی شده اند.

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن جهت تعیین عوامل اثر گذار بر ورزش قهرمانی کشور و میزان اهمیت آنها

میانگین رتبه (آزمون فریدمن)	شاخص ها و عوامل اثر گذار
۹	تسهیلات و تجهیزات
۷/۸۱	رقابت ها و رویدادهای ورزشی
۶/۶۷	تحقیقات علمی و رسانه ها
۵/۶۱	استعداد یابی
۴/۰۸	ورزشکار
۴/۳۵	ورزش همگانی
۲/۶۹	حمایت مالی
۲/۵۸	مربی
۲/۲۱	ساختار و سازمان برنامه های ورزشی

همانطور که در جدول ۳ مشاهده شد، این شاخص ها و عوامل به ترتیب اهمیت عبارت اند از: تسهیلات و تجهیزات، رقابت ها و رویدادهای ورزشی، تحقیقات علمی و رسانه ها، استعدادیابی، امور ورزشکار، ورزش همگانی، امور مربی، حمایت مالی و ساختار و سازمان برنامه های ورزشی.

در ادامه اولویت بندی سه شاخص و عامل اصلی ورزش قهرمانی که بالاترین رتبه و اهمیت را به دست آورده اند- تسهیلات و تجهیزات، رقابت ها و رویدادهای ورزشی و تحقیقات علمی و رسانه ها- در جداول زیر مشخص گردیده است.

جدول ۴: نتایج آزمون فریدمن جهت تعیین اولویت بندی عوامل مربوط به تسهیلات و تجهیزات

شاخص	عوامل اثر گذار	میانگین رتبه ها
تسهیلات و تجهیزات	وجود مراکز مخصوص ورزش قهرمانی	۹/۰۸
	رفع نیازهای تسهیلاتی و تجهیزاتی ورزشکاران	۷/۷۹
	کمیت و کیفیت تجهیزات و تسهیلات	۷/۴۵

جدول ۴ نشان می دهد که وجود مراکز مخصوص ورزش قهرمانی بیشترین اهمیت را داشته و کسب میانگین رتبه ۹/۰۸ که از آزمون فریدمن به دست آمده بیانگر اهمیت بسیار بالای آن است- نمره ۱۰ حداکثر اهمیت را نشان می داد. رفع نیازهای تسهیلاتی و تجهیزاتی و کمیت و کیفیت تجهیزات و تسهیلات در رتبه های بعدی قرار دارند.

جدول ۵: نتایج آزمون فریدمن جهت تعیین اولویت بندی عوامل مربوط به رقابت ها و رویدادها

شاخص	عوامل اثر گذار	میانگین رتبه ها
رقابت ها و رویدادها	به وجود آوردن لیگ های حرفه ای	۶/۹۶
	برگزاری رویدادهای بین المللی	۶/۷۱
	فرصت های رقابتی برای زنان و معلولان	۶/۶۹

جدول ۵ نشان می دهد که به وجود آوردن لیگ های حرفه ای مهمترین عامل در شاخص رقابت ها و رویدادها برای توسعه ورزش قهرمانی می باشد. برگزاری رویدادهای بین المللی و فرصت های رقابتی برای زنان و معلولان در رتبه های بعدی قرار دارد- حداکثر میانگین امتیاز ۱۰ می باشد.

جدول ۶: نتایج آزمون فریدمن جهت تعیین اولویت بندی عوامل مربوط به تحقیقات علمی و رسانه ها

شاخص	عوامل اثر گذار	میانگین رتبه ها
تحقیقات علمی و رسانه ها	۱- به کارگیری تحقیقات علمی	۵/۹۱
	۲- کمیت و کیفیت توجه رسانه ها	۵/۷۲
	۳- نظارت و ارتباط مراکز تحقیقی با ورزش قهرمانی	۵/۴۵

همانطور که در جدول ۶ ملاحظه می گردد به کار گیری تحقیقات علمی نسبت به کمیت و کیفیت توجه رسانه ها و نظارت و ارتباط مراکز تحقیقی با ورزش قهرمانی اهمیت بیشتری دارد.

جدول ۷: نتایج آزمون کروسکال والیس جهت مقایسه اولویت بندی عوامل ورزش قهرمانی و همگانی کشور از دید نمونه

های پژوهش

متغیرها (شغل نمونه های پژوهش)	میانگین رتبه	میزان آزمون خی دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
مدیران وزارت ورزش	۱۴/۷۸			
مدیران و دبیران فدراسیون ها	۲۸/۱۵	۳/۱۲	۲	۰/۳۱
کارشناس ورزش	۲۴/۷۳			

همانطور که در جدول ۷ مشاهده می گردد سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ به دست آمده است و این بدین معنا است که بین نظرات نمونه های پژوهش در مورد اولویت بندی عوامل ورزش قهرمانی و همگانی تفاوت نظر معنی داری وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش، بررسی عوامل اثر گذار بر توسعه ورزش همگانی و قهرمانی کشور بود. بر همین اساس، ۱۰ عامل اصلی و تاثیر گذار بر توسعه ورزش همگانی شناسایی گردید. بر اساس یافته های این پژوهش، هزینه های فزاینده درمان بر اثر عدم پرداختن به ورزش و تاکید پزشکان بر نقش ورزش در سلامتی جامعه، نقش رسانه ها در توسعه ورزش همگانی، وجود فضاهای طبیعی مناسب و پایگاه های ورزش همگانی در کشور، کم هزینه بودن ورزش همگانی در مقایسه با سایر ورزش ها، توسعه هیئت های ورزش همگانی در کشور، وجود رسانه های بین المللی و اینترنت برای اطلاع رسانی، افزایش شمار دانش آموختگان رشته تربیت بدنی در کشور، توصیه تعالیم دینی و مسئولان عالی کشور به ورزش و تاکید بر رایگان بودن ورزش در قانون اساسی کشور به ترتیب، مهم ترین عوامل اثر گذار بر توسعه ورزش همگانی کشور می باشند. عوامل شناخته شده در این پژوهش با نتایج تحقیقات غفرانی (۱۳۸۷) و خسروی زاده (۱۳۸۷) مبنی بر وجود منابع مالی و اعتبارات مناسب و همچنین با نتایج تحقیقات غفوری و همکاران (۱۳۸۲) مبنی بر تعدد رسانه ها و تاثیر گذاری رسانه ها بر ورزش همگانی، همخوانی دارد. یکی از عوامل و شاخص های تاثیر گذار بر ورزش همگانی کشور، نقش ورزش بر سلامت جسم و روح انسان و تاکید پزشکان بر آن می باشد. همسو با نتایج

این پژوهش مبنی بر نقش ورزش همگانی بر سلامت جامعه، کرکالدی^۱ و همکاران (۲۰۱۴) بیان داشته اند که هر ساله حدود ۲ میلیون مرگ به علت کمبود فعالیت های بدنی اتفاق می افتد و یافته های اولیه از سازمان بهداشت جهانی حاکی از آن است که زندگی بی تحرک، یکی از ۱۰ علت عمده مرگ و میر در دنیا می باشد؛ چنان که عدم فعالیت بدنی باعث افزایش تمام انواع مرگ و میر، دو برابر شدن خطر بیماری های قلبی عروقی، دیابت نوع دوم و چاقی می شود- علاوه بر آن که خطر سرطان روده و سینه، بالا رفتن فشار خون، اختلالات چربی، استئوپروز، افسردگی و اضطراب را نیز افزایش می دهد. غفوری و همکاران (۱۳۸۲) در تحقیقی با عنوان "مطالعه و بررسی نگرش متخصصان تربیت بدنی به نقش رسانه های جمعی (رادیو، تلویزیون و نشریات) در گرایش مردم به ورزش قهرمانی و همگانی" به نتایج زیر دست یافتند: براساس تحلیل عاملی، مهمترین عامل مؤثر در ورزش همگانی و قهرمانی، تأکید همزمان بر هر دوی آنهاست. رابطه کم (۲۰ درصد) اما معنادار (سطح معناداری ۰/۰۱) بین توسعه ورزش همگانی و قهرمانی و رسانه ها وجود دارد؛ به عبارتی، ۲۰ درصد تغییرات در این ورزش ها مربوط به رسانه هاست. نتایج تحقیق ابیویه^۲ (۲۰۱۶) که با مرور تحقیقات انجام شده تا سال ۲۰۱۵ در زمینه تأثیر کمپین های رسانه ای در بهبود فعالیت بدنی در بزرگسالان انجام گرفت، نشان داد که رسانه های جمعی اثر روشنی بر ترویج پیاده روی که از زیر شاخه های ورزش همگانی می باشد داشته اند. کم هزینه بودن ورزش همگانی در مقایسه با سایر ورزش ها و تفریحات دیگر نیز از عوامل اثر گذار بر توسعه ورزش همگانی می باشد که در این پژوهش شناسایی شد. همسو با نتایج پژوهش حاضر، تقوی تکیار (۱۳۸۵) نشان داد که کم هزینه بودن و تشویق اعضای خانواده از دلایل اصلی شرکت مردم در ورزش های همگانی می باشد. از دیگر نتایج این پژوهش، تأثیر افزایش شمار دانش آموختگان رشته تربیت بدنی بر توسعه ورزش همگانی کشور می باشد. در این ارتباط واقفی نظری و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود بیان داشته اند که در عصر علم و فناوری، انسان ماهر و متخصص مهم ترین سرمایه هر کشور به شمار می رود به این سبب جوامع می کوشند از طریق دانش افزایی بر سرعت رشد و توسعه خود بیفزایند. به همین ترتیب، افزایش شمار دانش آموختگان در رشته تربیت بدنی نیز می تواند به توسعه ورزش کشور کمک نماید.

---

1 . Kirkcaldy

2 . Abioye

نتایج در بخش عوامل اثر گذار بر توسعه ورزش قهرمانی کشور ۹ شاخص اثر گذار این بخش را به ترتیب اهمیت مشخص نمود: تسهیلات و تجهیزات، رقابت ها و رویدادهای ورزشی، تحقیقات علمی و رسانه ها، استعدادیابی، امور مربوط به ورزشکار، ورزش همگانی، حمایت مالی، امور مربوط به مربی و ساختار و سازمان ورزش. در این پژوهش مهمترین عامل و شاخص تعیین شده برای ورزش قهرمانی ایران، عامل تسهیلات و تجهیزات و در رتبه دوم رقابت ها و رویداد های ورزشی قرار گرفته است. دبوچر^۱ و همکاران (۲۰۱۳) نیز تجهیزات و تسهیلات را جزئی جدا ناپذیر از ورزش قهرمانی دانستند. بالک و رایینسون^۲ (۲۰۰۹) نیز بیان کرده اند که ساختارهای رقابتی جزئی از سیستم ورزش قهرمانی و عاملی برای پیشرفت و برتری قهرمانان ورزشی می باشد. برای اینکه بتوان در توسعه ورزش قهرمانی موفق بود، باید تلاش کرد تا در شاخص های ذکر شده پیشرفت حاصل گردد. در "طرح جامع تربیت بدنی"^۳ مولفه های ورزش قهرمانی در ۶ گروه ذکر شده که استعدادیابی، رقابت و ساختار ورزش در هر دو مشترک است. برای توسعه ورزش قهرمانی مسائل علمی، استعدادیابی و امور مربی را معرفی کردند. بالک و رایینسون (۲۰۰۹) حمایت از ورزشکاران، استعدادیابی، حمایت ورزش علمی، امور مربیان، تسهیلات و تجهیزات، رقابت ها را به عنوان عواملی برای بین المللی موفقیت ورزشکار نام برده اند. از دیگر عوامل تعیین کننده توسعه ورزش قهرمانی که در این پژوهش مشخص گردید، تاثیر رسانه ها می باشد. همسو با این نتایج قیامی راد (۱۳۸۹) در تحقیقی پیرامون برنامه های تبلیغاتی ارائه شده از طریق رسانه های گروهی در مورد ورزش، به این نتیجه رسید که این برنامه ها تأثیر بسیار زیادی در توسعه و ترویج رشته های ورزشی در بعد قهرمانی (۸۰ درصد) دارد، در حالی که تأثیر آن در بعد همگانی ناچیز (۲۰ درصد) می باشد. در ساختار کلی طرح چشم انداز آسیا، امور مربوط به فدراسیون ها و باشگاه ها، مربیان و رقابت ها، زنان، رسانه ها و حامیان به عنوان عوامل مشترک دیده می شود. تحقیقات زیادی وجود دارد که می تواند نشان دهد این عوامل که به عنوان شاخص های توسعه ورزش قهرمانی مطرح شده اند، بسیار مهم می باشند. این ۹ مورد در بیشتر تحقیقاتی که در زمینه توسعه ورزش قهرمانی می باشند لحاظ شده اند، ولی میزان اهمیت آنها متفاوت می باشد. به نظر می رسد که سرمایه گذاری در کشور ها و مکان های مختلف در جهت توسعه ورزش قهرمانی متفاوت است. اگر چه شاخص ها

-
1. De Bosscher
  2. Bohlke, & Robinson

ممکن است یکی باشند، ولی از این نظر که کدام یک مهمتر است اتفاق نظر وجود ندارد. در این تحقیق برای کشور ما تسهیلات و تجهیزات به عنوان مهمترین عامل مطرح شده، در صورتی که ورزشکاران ایرلند، امریکا و فلاند مهمترین عامل برای موفقیت را خود ورزشکار دانستند. از عواملی که در هر دو تحقیق مشترک بود، اهمیت مربی از نظر ورزشکاران این سه کشور است. در کشور استرالیا، موفقیت های بین المللی را بر پایه استعدادیابی دانسته اند و در طرح جامع تربیت بدنی کشور نیز استعدادیابی به عنوان مهمترین عامل برای توسعه ورزش قهرمانی معرفی شده است. بنابراین شاید حق با لارس و هاگری^۱ (۲۰۰۷) باشد که معتقدند یک مدل از عوامل مختلف که منجر به موفقیت می شود یا همه ملت ها یا همه ورزش ها را تحت پوشش قرار دهد، وجود ندارد.

به طور کلی می توان گفت با توجه به مشخص شدن عوامل اثر گذار در ورزش همگانی کشور مانند اثر سلامت ورزش بر جامعه، تاثیر رسانه بر توسعه ورزش همگانی، وجود فضاهای مناسب برای ورزش های همگانی و غیره، سازمان های سیاست گذار در بخش ورزش همگانی می توانند با سرمایه گذاری و برنامه ریزی روی این عوامل اثر گذار چشم انداز و سیاست های ورزش همگانی را در آینده بهبود و توسعه دهند. استراتژی های ورزش همگانی باید به گونه ای تدوین شود که بتواند در جهت کاهش ضعف های ورزش همگانی کشور برآید. راهبردها باید به گونه ای باشند که با بالا بردن فعالیت بخش خصوصی در حوزه ورزش های همگانی، بالا بردن کیفیت ایستگاه های ورزش و استفاده از فضاهای طبیعی کشور، بالا بردن امکانات ورزش همگانی، استفاده از متخصصان و دانش آموختگان رشته تربیت بدنی، ارتقای پوشش رسانه ای و اینترنتی و کیفیت اطلاع رسانی، تاکید تعالیم دینی بر ورزش و رایگان بودن ورزش همگانی بتوانند از ضعف های سازماندهی در ورزش همگانی بکاهند و در جهت برخورد با تهدیدات محیطی جامعه، پیش بروند. همچنین، برای اینکه برنامه ریزی در بخش ورزش قهرمانی به صورت صحیح صورت گیرد و بتوان امیدوار بود که در این حوزه پیشرفت حاصل خواهد شد، باید به همه ۹ حوزه اصلی تشکیل دهنده ورزش قهرمانی توجه گردد و برای تک تک این عوامل برنامه ریزی شود تا در نهایت ورزش قهرمانی توسعه یابد.

---

1 . Laros & Haggerty

با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می گردد وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک با ابزار فدراسیون ها و کمک های غیر مستقیم دانشگاه ها، پژوهشگاه های ورزشی و سیستم آموزش و پرورش از طریق افزایش کمی و کیفی تسهیلات و تجهیزات، افزایش رقابت های داخلی و بین المللی، تحقیقات علمی، استفاده از رسانه ها، استعدادیابی از سطح مدارس و حمایت مالی بخش خصوصی و دولتی باعث شکوفایی هرچه بیشتر استعدادها در کشور و در نهایت، قهرمان پروری شوند و بتوانند جایگاه کشور را در سطح بین الملل بهبود بخشند.

منابع

- تقوی تکیار، سید امید. (۱۳۸۵). "بررسی وضعیت اجتماعی - اقتصادی و انگیزه های شرکت کنندگان در ورزش همگانی". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، ص ۲۱.
- تهذیبی، خادم علی. (۱۳۹۴). "بررسی عوامل موثر بر توسعه ورزش همگانی و موانع موجود از دیدگاه شرکت کنندگان و دست اندرکاران همایش پیاده روی صبح و نشاط در استان خوزستان". کنفرانس بین المللی مدیریت و اقتصاد در قرن ۲۱. ص ۲.
- حسن زاده، مهرداد. (۱۳۸۴). بازاریابی ورزشی. چاپ اول، تهران: نشر پرسمان
- خسروی زاده، اسفندیار. (۱۳۸۷). "مطالعه و طراحی برنامه استراتژیک کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران". رساله دکتری، دانشگاه تهران، ص ۵۸.
- غفرانی محسن، گودرزی محمود، سجادی سید نصرالله، جلالی فراهانی مجید، مقرنسی مهدی (۱۳۸۷). "طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش همگانی استان سیستان و بلوچستان"، نشریه حرکت، پیاپی ۳۹، ص ۱۳۱-۱۰۷.
- غفوری، فرزاد. (۱۳۸۲). "تعیین عوامل اصلی موثر بر گرایش به ورزش همگانی و قهرمانی برای تبیین راهبرد های ورزش در جمهوری اسلامی ایران". رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس، ص ۲۹-۳۴.
- غفوری، فرزاد؛ هنرور، افشار؛ هنری، حبیب و علی، منیره. (۱۳۸۶). "مطالعه انواع ورزش های همگانی و تفریحات مطلوب جامعه و ارائه مدل برای برنامه ریزی های آینده". طرح پژوهشی سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، ص ۴۹.
- قیامی راد، امیر. (۱۳۸۸). "بررسی راهکارهای بازاریابی برای ترویج و توسعه رشته های ورزشی در ایران". حرکت. دانشگاه تهران، شماره ۳۹، ص ۱۷۵-۱۹۲.
- معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. (۱۳۸۵). "آمار نامه سلامت و بیماری در ایران". ص ۴۳ و ۴۸.

- ممتازبخش، مریم و فکور، یوسف. (۱۳۸۶). "بررسی راهکارهای ارتقا و توسعه ورزش همگانی بانوان دانشگاه علوم انتظامی". فصلنامه دانش انتظامی. سال نهم شماره ۲، ۱۳۸۶.
- واقفی نظری، راحله؛ فراهانی، ابوالفضل؛ اسد، محمدرضا و خدادادی، محمد رسول. (۱۳۹۴). "انتظارات شغلی دانشجویان تربیت بدنی از شغل و آینده شغلی در دانشگاه های آزاد شهر تهران". نشریه مدیریت ورزش. ۷(۲): ۱۷۵-۱۸۹.

Abioye, A., Hajifathalian, K., Danaei, G. (2016). **"Do mass media campaigns improve physical activity"**. A systematic review and meta analysis. Archives of Public Health, 1(10): 18-29.

Agyar, E. (2015). **"Life satisfaction, perceived freedom in leisure and self-esteem: The case of physical education and sport students"**. Procedia- Social and Behavioral Sciences 2186 – 2193.

Bohlke, K., Robinson, L. (2009). **"Benchmarking of elite sport systems"**. Management Decision, 47(1): 67-84.

Cawley, J., et al. (2014). **"The impact of state physical education requirements on youth physical activity and overweight"**. Health Economics, 16, 1287–1301.

De Bosscher, V., De Knop, P. Van Bottenburg, M. (2013). **"Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries"**. Sport Management Review, 23(2): 49-63.

Girginov, V. (2001). **"Strategic relation and sport policy: The case of aerobic union and sport school federation Bulgaria"**. Journal of sport management, 15: 173-194.

Holzweher, F. (2011). **Sport for All as a Social Change and Fitness Development**. Institute of sport science, Vienna University: Austria.

Kassing, G. (2014). **Introduction to Recreation and Leisure**. Human Kinetic, p: 18.

- Kirkcaldy B.D., Shephard R.J., Siefen, G. (2014). **"The relationship between physical activity and self-image and problem behavior among adolescents"**. Soc psychiatry psychiatr Epidemiol, 37(11):50- 544.
- Laros, K., Haggerty. T. R. (2007). **"Factors associated with national Olympic success: an exploratory study"**. Unpublished Msters thesis, universiteit Brunswick, Canada.
- Lina, S., Ruixue, C. (2016). **"Research Status on Equalization of Public Sports Service for Nationwide Fitness in Hebei"**. International Conference on Solid State Devices and Materials Science, Available online at www.sciencedirect.com, Physics Procedia 25 : 2298 – 2303.
- Mull Richard, F., Kathryn, G., Bayless, Craig M. (2006). **Recreational Sport management**. Human Kinetics, 4th edition.
- Shilbury, D., Deane, J., Kellett, P. (2010). **"Sport management in Australia: An organizational overview, Melbourne, Australia"**. Strategic sport management, 9(4): 89-99.
- Sotiriadou, K., Shilbury, D., Quick, S. (2012). **"The attraction, retention/transition, and nurturing process of sport development: some Australian evidence"**. Journal of Sport Management, 22: 247-272.
- Stotlare, D. K., Wonders. A. (2006). **"Developing elite athletes: A content analysis of US national governing body system"**. International Journal of Applied sports Science, 18: 121-144.
- Thomson, R.W., and Beavis, N. (2013). **"Talent Identification in Sport on Behalf of Otago Uni-and Community Sport Trust for New Zealand Sport Foundation and The Ministry of Recreation and Sport"**. The Newzealand Foundation Inc. Wellington NewGealand, VI, 196 Leaves.
- Williams, J. (2008). **"Sport and the elite in early modern England"**. Sport in History, 28(3): 389-413.

Prioritizing Factors Affecting the Development of Sport for All and Sports Championship in Iran

Abbas Shabani

Ph.D., Assistance Professor in Sport Management, Rodehen Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Farzad Khaje

Master degree in Sport Management, University of Allameh, Tehran, Iran

Received:22 Oct. 2016

Accepted:21 Feb. 2017

The study is to prioritize factors affecting the development of sport for all and sports championship in Iran. The methodology was descriptive and done based on applied research. The population includes: all managers in the Ministry of Sports and Youth (staff managers and operations managers), managers and professionals Sport for all Federation and Secretary of the Federation sports. The sample was statistically equal to the society. The 141 questionnaires distributed among the population, but 117 questionnaires were analyzed. Measuring in this study was done by 2 questionnaires (questionnaire sport for all and athletics) that cross were distributed among the population. To determine the validity of the questionnaire, some professors and experts were answered and reliability test using Cronbach's was reported 0.91. Finally, to analysis the results of descriptive and inferential statistics, Friedman test and Kruskal-Wallis were used. Based on these findings, public health, media, natural spaces, low cost, the development of public sports bodies, the Internet, graduates of physical education, religious teachings and emphasis on the free exercise were, respectively, the most important factors affecting the development of the sport for all. Also, studying the factors affecting the development sport championship showed 9 indicators that affect on these sectors: facilities and equipment, competitions and sporting events, scientific research and the media, talent, financial support, matters related to the coach and sports structure.

Key words: Effective, Development, Sport for All and Sports Championship